

AZ ELBUKOTT FORRADALOM ELÉGIÁI

Arra gondolt, hogy mi lenne, ha hirtelen minden ellenkező előjelűvé válna. És akkor a reggel óta A katonaság velünk van!, A katonaság velünk van! mondatot elszántan skandáló tömeg megnyugodna és hazamenne. Mondjuk, olyanformán, hogy a katonaság tényleg a néppel tart, és nincs miért az utcán tartózkodni, és ők, a katonák is visszamehetnének a laktanyába, és megehetnék a karácsonyra küldött hazait. Vagy például Temesváron nem lőnének. Az Öreg belátná, hogy jobb lenne nyugdíjba vonulni. Nem hideg lenne, hanem forró nyár, ésatöbbi. És a százféle tényező közül vajon melyik lenne az, aminek az ellenkezőbe fordulása megoldaná ezt az egész helyzetet, ezt a forradalmat. Ami megnyugtató lefolyást biztosítana ennek a fel-fordulásnak. De arra jutott, nehéz eldönteni, mi is lenne az. Reménytelen megmondani, katona.

A szakasz befúrta magát az előző napon feldúlt pártközpont épületébe. Előbb a földszinten vackolták el magukat éjszakára, de kisvártatva a parancsnok egy emelettel följebb parancsolta őket, és kezdődhetett az egész előlről, összepakolás, kicsomagolás. Csuklóztatás az egész, értelmezhetetlen.

Mint ahogy az is, hogy előző nap hogyan tört be a tömeg az épületbe, holott nekik ezt meg kellett volna akadályozniuk. Farkasszemet nézni, minduntalan feltartani a végláthatatlan térből, hátulról érkező lökéshullámokat. A bărăgani fiú szipogását, majdnemsírását hallani, akinek a válláról folyton lecsúszik a fegyver, miközben suhancokkal birkózik. Tizenkettőre úgymint kiderül, a helyzet reménytelen. A katonák kifáradtak, erősítést nem küldtek. Lőszert nem adtak. Hogy el ne szedje a tömeg a fegyvereket az ijedt kiskatonáktól, a parancsnok félreszólítja őket, a dühös tüntetők pedig beözönlenek a pártközpontba, törnek-zúznak, szabad az út.

Jó, hogy ez csak egy szaros kisváros, még ha megyeközpont is, nincs nagy jelentősége, a fejesek már leléptek, magyarázza Eminescu, és próbálja túlharsogni a tömeget, de akkor is. Verseket költ, *Az elbukott forradalom elégiái*, ezt a címet írja a notesze fedelére. Majd ha kész lesz, megmutatom, mondja, de addig egy sort sem. De azt ő sem tudja, melyik tényezőnek kellene az ellenkezőjébe fordulnia, hogy jó legyen, hiába kérdezi meg tőle. Pe-

dig azt hitte, a művelt embereknek ezt tudniuk kellene. Hiába, Eminescu is ember. Költő, jobban mondva. Giurgiuból származik, februárban fog le-szerelni, ha minden igaz.

Aztán azt mondja ez a költő, hogy éjszaka látott néhány embert a téren, egy malomkerék nagyságú konzervdobozt gurítottak maguk előtt. Gondolod, hogy álmodtam volna, katona, kérdezi, és nevet. Na de mi lehetett a konzervben, érted, mennyi hús fér el egy ekkorában, egy egész borjút bele lehet szuszakolni, és nevet. Mindenestül. Csak nézik, Eminescu, te bolond vagy. Írjad a verseidet. Nem, nem, katona, ez fontos. Mindenkit úgy szólít, hogy katona. Ez annak a jele, hogy a forradalom el fog bukni, a bőség ideje jön megint. Rohadt nagy konzervekkel. Vagy itt van például Piți katona elmélete az ellenkező előjelről, érted, hogy ha megváltoztatnánk a negatív vagy pozitív oldalt, például, hogy nincs lőszerünk helyett van lőszerünk, és akkor vajon mi változna. Akkor vajon megvédtük volna a párt épületét? Úgy értem, mit változtat az a három-négy golyó fejenként. És ki húzná meg a ravaszt először. A parancsnok, jó, nyilván, a parancsnok, de aztán, katona, mit tennél. Lőnél.

Néha nem érezni Eminescu mondatai végén a kérdő hangsúlyt.

Nyilvánvalóan nem a lőszer-kérdés a kulcsa a helyzetnek.

Van forradalom, nincs forradalom. Ez mindent eldöntene. Csakhogy erre nem érvényes, a részletek, az összetevők számítanak. Átállni, nem átállni. Ki dönti el?

Gubbasztanak az első emeleten. A bărăgani fiú a sötétben az anyját hívja, néha felzokog. Idegesítő. Bakanccsal dobálják, de mást nemigen mernek tenni, egy kicsit mindenki be van szarva. A parancsnok is. Nincs alvás. Reggelre át fogunk állni, indul meg a szóbeszéd. De senki nincs, aki megerősítse, találgatás az egész. Járőrök jönnek be, váltás. Bent jobb, vagy kint. A páncélosok útban vannak, talán reggelre ideérnek.

Ez csak egy szar kisváros. Megyeközpont. Na és.

A járőr távozik, az érkezők elvackolják magukat a pokrócukba. Maga elé mered a szakasz. Az örök mocoognak, bámulnak bele a lépcsőház torkába. Mozgolódást észlelnek, egyikük belekiabál a sötétségbe. Vagy inkább suttog. Csend. Hallgatózás. Valaki jön. Újra felszólítják, néhányan felkapják a fejüket beljebb is, feszülten figyelnek. Hé, ki vagy, ordítja el magát az egyik katona, de a másik már ló. Terroristák, jönnek a terroristák, kiabálja valaki. Nézik, ahogy a katona ültében, a fegyver csövét a lába között lefelé tartva tüzel a lépcsőházba, és torkaszakadtából ordít. Az öröknek jár a muníció.

Nem is Eminescunak hívták. A nyáron nevezték el így, kukoricaszedés közben, mert folyton verseket szavalt. Te írtad őket?, kérdezték. Egy hétig röhögtek. A zubbonya csupa lyuk, ahogy lehántják róla, a szitává lőtt notesszel együtt, nyakig véresek lesznek ők is. Lent maradt a földszinten, amikor föl kellett volna jönnie. Megváltoztatta az előjelet.

Reggel átállt a hadsereg. Este kilenctől ötvenpercenként egy magányos lövész feléjük küldött egy golyót. A szakasz a géppuskafészekből mindig visszalőtt. A szemközi ablakos épület, olyan kétszáz méternyire lehetett a tér túloldalán, reggelre csupasz váz maradt, hús nélkül.

Jött egy autó, elvitték Eminescut.